

κάλτσα

κάλτσα, η, ουσ. [<ιταλ. calza], η κάλτσα. **1α.** αυτοσχέδιο κάλυμμα του κεφαλιού, κάτι σαν σκούφος, που γίνεται από το πάνω μέρος της κάλτσας, αφού προηγουμένως αποκοπεί από το ύψος του αστραγάλου και δεθεί κόμπος από το ένα της μέρος: «ο μαρμαράς, καθώς ετοιμαζόταν να λειάνει τα μάρμαρα, φόρεσε την κάλτσα στο κεφάλι για να προφυλάξει τα μαλλιά του απ' τη μαρμαρόσκουνη». **β.** αυτοσχέδιο κάλυμμα του κεφαλιού που χρησιμοποιούσαν οι άντρες στη θέση του φιλέ (βλ. λ.). **γ.** αυτοσχέδια μάσκα, ιδίως ληστών των τραπεζών, που αλλοιώνει τα χαρακτηριστικά των προσώπων τους, καθώς την περνούν στο κεφάλι τους και την κατεβάζουν τεζαριστά μέχρι το λαιμό τους. Στην περίπτωση αυτή, η κάλτσα είναι νάιλον γυναικεία: «ο ταμίας δεν μπόρεσε ν' αναγνωρίσει το ληστή, γιατί είχε περασμένη στο κεφάλι του μια κάλτσα». **2.** άνθρωπος έξυπνος, τετραπέρατος, καπάτσος: «πρόσεξε μ' αυτόν που θέλεις να κάνεις δουλειά, γιατί είναι κάλτσα». **3.** το πέος ηλικιωμένου άντρα: «σ' αυτή την ηλικία δεν μπορεί να κάνει τίποτα με τις γυναίκες, γιατί του έχει γίνει σαν κάλτσα». Από παρομοίωση του πέους του ηλικιωμένου άντρα με την κάλτσα που κρέμεται άτσα. Υποκορ. **καλτσάκι**, το (βλ. λ.) και **καλτσούλα**, η·

- *αρχίζει να ξηλώνεται η κάλτσα*, **α.** αρχίζει σταδιακά η διαδικασία αποσταθεροποίησης, διάλυσης μιας δουλειάς ή υπόθεσης: «πρέπει να έχεις το νου σου συνέχεια στη δουλειά, γιατί, αν φτάσει στο σημείο που αρχίζει να ξηλώνεται η κάλτσα τα πράγματα δυσκολεύουν δραματικά || οι Σύμμαχοι με την πολιτική τους στο Κόσοβο, επιδιώκουν ν' αρχίσει να ξηλώνεται η κάλτσα στην ευρύτερη περιοχή, για να επαναπροσδιορίσουν τα σύνορα των κρατών». **β.** αρχίζει σταδιακά η διαδικασία αποκαλύψεων για μια ύποπτη ή παράνομη δουλειά ή υπόθεση: «το υπουργείο Δικαιοσύνης είναι αποφασισμένο να ξεκαθαρίσει το δικαστικό χώρο απ' τους επίορκους δικαστές και, απ' ό,τι φαίνεται, με τις πρώτες προσαγωγές αρχίζει να ξηλώνεται η κάλτσα». Συνών. *αρχίζει να ξετυλίγεται το κουβάρι / αρχίζει να ξετυλίγεται το νήμα / αρχίζει να ξηλώνεται το πουλόβερ*·

- *γεμίζω την κάλτσα*, βλ. φρ. *κάνω κάλτσα*·

- *είναι διαβόλου κάλτσα*, βλ. λ. [διάβολος](#)·

- *έχει γεμάτη κάλτσα*, έχει υπολογίσιμο χρηματικό ποσό. Από την συνήθεια που είχαν παλιότερα οι γιαγιάδες, εκτός από τα μαντίλια τους ή τα στρώματα, να κρύβουν χρήματα και μέσα στις κάλτσες, ή από τη συνήθεια που είχαν παλιότερα οι άνθρωποι της πιάτσας, όταν έβγαιναν για νυχτερινή διασκέδαση ή όταν πήγαιναν να παίξουν χαρτιά, να κρύβουν κι ένα σημαντικό χρηματικό ποσό μέσα στις κάλτσες τους για ώρα ανάγκης·

- *έχει κάλτσα*, έχει χρήματα: «μη νοιάζεσαι πώς θα τα βγάλει πέρα αυτός ο άνθρωπος, γιατί έχει κάλτσα»·

- *κάνω κάλτσα*, (στη γλώσσα της αργκό) αποταμιεύω χρήματα για ώρα ανάγκης: «τον τελευταίο καιρό άρχισα να κάνω κάλτσα για τα γεράματα»·

- *καπνίζω τις κάλτσες μου*, καπνίζω υπερβολικά: «όταν είμαι στενοχωρημένος, παφ πουφ, παφ πουφ, καπνίζω τις κάλτσες μου»·

- *παίζει τις κάλτσες του*, (για ποδοσφαιριστές στη νεοαργκό) πρόκειται για πολύ καλό ποδοσφαιριστή: «ο καινούριος παίχτης που πήραμε, παίζει τις κάλτσες του»·

- *τον άφησαν με τις κάλτσες*, του πήραν όλα τα χρήματά του, ιδίως σε χαρτοπαίγνιο: «πήγε κι έπαιξε Θανάση με τα σαΐνια της πιάτσας και τον άφησαν με τις κάλτσες»·

- *του πήραν και τις κάλτσες*, βλ. φρ. *τον άφησαν με τις κάλτσες*·